

КРИЛА НА ВСЕ НЕБО

Ярмолинецька центральна районна бібліотека

Крила на все небо

(життя і творчість М. Ковалю)

Біобібліографічний покажчик

Ярмолинці
2010

Крила на все небо: біобібліографічний посібник про життя і творчість М. Ковалю. – Ярмолинці: ЦРБ, 2010. – 28 с.

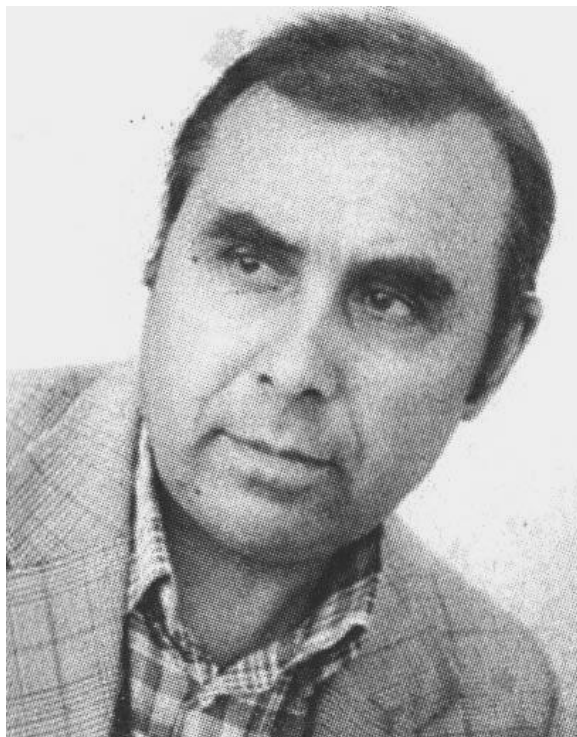
У біобібліографічному посібнику подається довідковий матеріал про життя і творчість подільського поета, нашого земляка, бувшого боднарівчанина Ковалю Миколи Івановича.

Видання розраховане на вчителів української літератури, краєзнавців, бібліотечних працівників та любителів рідного слова.

Упорядник: Москаленко В. М.

Комп'ютерний набір: Посвистак А. Б.

Відповідальний за випуск: Гриб М. А.

Сторінки біографії

Микола Іванович Коваль народився 15 вересня 1940 року в с. Боднарівка Ярмолинецького району. Його дитинство припало на страшні воєнні і післявоєнні важкі для країни роки, було голодним і стражденним. В сім років пас чужі корови, щоб вижити в голодний 1947 рік. В сім'ї був одинаком, але зростав на одному подвір'ї з своїми двоюрідними братами і сестрами, як одна дружна працююча родина. З маминою любов'ю і турботою вбирав змалку в себе повагу до старших, любов до свого мальовничого села, до хліборобського роду. В 1954 році закінчив сім класів Шарівської середньої школи. До призову в армію працював у місцевому колгоспі.

Хоч потяг до творчості відчував ще з малолітства, вірші почав писати в армії. Після закінчення військових курсів в м. Києві Микола Іванович проходив дійсну військову службу в НДР.

Його перший вірш з'явився у 1959 році в колективному армійському збірнику «Впереді пограничних застав».

Друкувався також в дивізійній газеті «Советская гвардия» де біля трьох років працював спеціальним кореспондентом.

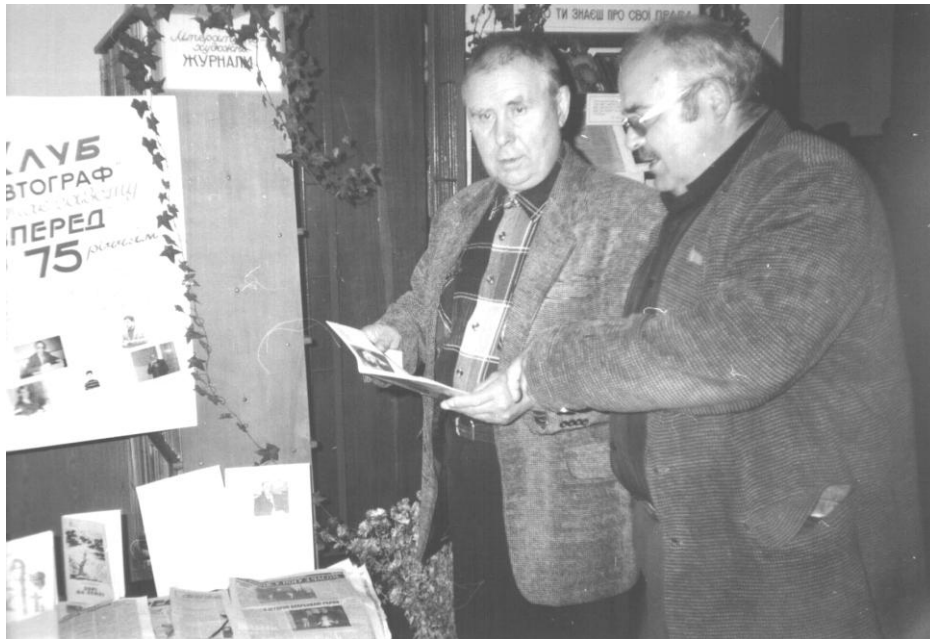
Після демобілізації робочий стаж здобував на підприємствах м. Хмельницького. Друкувався в обласних газетах: «Подільські Вісті», «Хмельницький вечірній», «Радянське Поділля» та інших.

Являється ініціатором Хмельницької міської літературної спілки «Поділля». Був обраний першим головою цієї спілки. Микола Іванович упорядник і один із засновників альманаху «Творче Поділля». Брав участь у заснуванні газети «Літературна громада» і був членом її редколегії.

*Микола Коваль на засіданні літературного клубу «Автограф»
в Ярмолинецькій районній бібліотеці для дорослих*

Микола Коваль частий гість районної бібліотеки. Працівники книгозбірні є першими поціновувачами його нових літературних збірок, які він від щирого серця дарує своїм землякам. Охоче відвідує району газету «Вперед», де часто розміщує свої нові твори, а також рецензії та відгуки на поезію своїх колег.

*М. Коваль на святкуванні 75-річчя районної газети «Вперед»
в центральній районній бібліотеці*

Микола Коваль багато бачив і пережив на своєму віку. Від книги до книги він все більше реалізовує себе, як поет, патріот свого краю. Через поезію Микола Іванович намагається донести до серця кожного читача свою велику любов до прекрасного, до рідного краю, до людей.

Хрещата дорога Миколи Коваля

Перші свої збірки віршів Микола Іванович видав на російській мові «От сердца земли» і «Слиток слезы» в 1990 році. Так він відмітив свій піввіковий ювілей.

В 2002 році побачили світ наступні збірки «Стоптані світи» та «Стерня», яку присвятив своїм землякам боднарівчанам. Стерня його життя, яка стала пам'яттю про минуле. Збірку «Прийшла кохана» (2003 р.) автор присвятив світлій пам'яті своєї дружини, з якою ділив тридцять шість літ подружнього життя.

Образ України-неньки домінує майже у всіх збірках поета. Тільки в збірці «Полин» (2004 р.) Микола Іванович відтворює її багатовікову історію від Київської Русі до сьогодення.

Червонною ниткою через всі збірки М. Коваля проходить мотив вірності всьому рідному – селу, краєві, народу. Першоджерелом його творчості було і є рідне Поділля. Коріння творчості по словах М. Коваля «від батька і матері, від рідних мені боднарівських людей, краєвидів, що на Ярмолинеччині, від друзів, які оточували мене з дитинства. Від запаху чебрецю на межі, волошки у житі і жайворона в небі, від любові до Батьківщини, якій не має меж у моєму серці».

Микола Коваль є ще автором двох збірок оповідань для дітей – «Понька» (2000 р.) та «Голубка» (2002 р.) маленькі щемні до болю оповідання про домашніх тварин та ставлення до них людей різної вдачі – несе у підсвідомість юного читача позитивний заряд емоцій, виховує правильну життєву позицію.

Слід лишає на землі

У наш глобалістично-урбаністичний час, коли руйнуються підвалини творчої індивідуальності і девальвується художня-майстерність з-за відсутності суспільної потреби у поетичному Слові, Микола Коваль своєю простою настроєво-ліричною поезією та дитячою прозою впевнено торує «хрещату дорогу» до істини життя, в пошуках якої губиться юне покоління. В цьому й суть його мистецької мужності й мудрості, настирної творчої цілеспрямованості до вершини Храму, ім'я якому — Поезія.

Микола Кульбовський, член НСЖУ

Кажуть, що спогади дитинства – найважливіші, найбільш пам'ятні. Вони залишаються в серці людини на все життя. Підтвердженням цього є оповідання Миколи Ковалю, які увійшли в дві невеличких книжечки. І написані мовби самим серцем.

Микола Коваль – людина, що багато бачила, пережила за свій вік. Усе це він і прагне донести й передати серцю читача. І це йому вдається.

Василь Горбатюк,
Член Національної Спілки письменників України

Я не належу до цеху літературних критиків, тому рядки ці – не рецензія у повному розумінні слова, а радше відгук на чималу і серйозну працю колеги по перу. Тому не стану заглиблюватися у нетрі версифікації чи шукати аналогів із творчістю західноєвропейських митців, що на сьогодні є дуже модним. Поезія, з якою йде до читача М. Коваль, є, на мою думку, явищем суто національним, українським до глибини.

Антін Франчук

Здатність брати на себе чужий біль – цим просякнуті сторінки як прозових, так і поетичних творів Миколи Івановича.

Особливо це відчувається у його книзі «Стерня». У ній автор подумки повертається до босоногого дитинства, до післяжнивної стерні, що нещадно жалила ноги.

«Не відречусь	В пустоту.
Своєї долі,	І жити так
Не промінюю	На світі
На оту,	Мушу,
Що настає	Щоб слід
Як вітер	Лишити
В полі	На землі.»
І завиває	

Таке воно, кредо героя книги поезій «Стерня», а відтак, і непохитна позиція її автора – Миколи Івановича Коваля, нашого земляка, людини з напрочуд ліричною душею поета і громадянина.

Володимир Касакович

Тепер з-поміж поетів-земляків працює на творчій ниві чи не найплідніше. Став справжнім майстром лірики. Ще не згасли враження у читачів від його нещодавньої збірки «Прийшла кохана», як видав «на гора» нове видання «Стоптані світи»:

Верніться-но,
верніться-но сюди,
Ще трішечки додайте
слова «жити»,
Ви, аж за обрій
стоптані, світи,
Щоб міг усе
я знову повторити.

Його творчий доробок осяяний лунками цілунками любові до насущного, до землі. Він проста, добра і щира людина.

Борис Фурман

Середина вересня принесе славний ювілей – 70-ліття відомому подільському поету, нашому земляку, людині щедрої душі Миколі Івановичу Ковалю. Червоною ниткою через п'ятнадцять його поетичних збірок проходить мотив вірності усьому рідному, близькому серцю – селу, краю, народу.

Цитую уривок з передмови автора до власних «Стоптаних світів». «... Я не маю філологічної освіти. Але маю коріння моєї творчості – від батька і матері, від рідних мені боднарівських людей, краєвидів, що на Ярмолинеччині, від друзів, які оточували мене з дитинства. Від запаху чебрецю, волошки в житі і жайвора в небі, від любові до Батьківщини, якій немає меж у моєму серці. Від цілющої прозорості прохолоди подільських джерел, які пульсують кров'ю у моїх жилах і виливаються піснями у безкрайню синь небес до жайворів».

У 1947-му голодному році у семирічному віці пас корів. По колючій стерні порепані болючі ніжки уже й бігти не хотіли. На пальцях поспішав за неслухняними тваринами. Перестрибував через колоски і так хотів підняти їх. Та почуття заборони було вищим голоду. І в пам'яті той час залишився до нині. Лягає спогад на папір:

Невже це поле	Як браття наші,
Жала мати?...	Лежать
Оцю пшеницю	У стернях поросли.
І жита?...	Та ходять
Стерня, як цвхи	Нелюди
Коле клята...	На стражі,
Через усі мої	Щоб не побачить
Літа...	Нам весни.
А колоски,	

Перші ж проби пера розпочались у дивізійній газеті «Советская гвардия», спеціальним кореспондентом котрої був наш земляк. Там, у групі радянських військ в Німеччині, й народжувались вірші російською мовою. Вони увійшли до збірок «От сердца земли» та «Слиток слезы» двадцять літ тому. Я благословила ці початкові видання автора у світ Ярмолинецька районна друкарня.

І писав Микола Кульбовський у книзі «З подільського кореня» у нарисі «Хрещата дорога Миколи Ковалю до храму поезії»: полин-зілля

– то образно-поетичний символ знаного літератора. У 2004-му надрукував однойменну збірку, в якій вміщено понад сто віршів-присвят рідним, близьким, землякам. В одному з них автор так і пише:

Чому опівую	Вони нагадують
Полин та м'яту,	Батьківську хату,
Вклоняюсь низько	Біль материнського лиця.
Чебрецям? -	

Його вдалий вислів: «Довкіл полин, аж серцю гірко» спонукає до роздумів, співставлення різних епізодів життя. А книжка «Прийшла кохана» стала світлою пам'яттю дружині і весняним віночком від щедрого серця усім жінкам. Доповнив збірку окремим розділом «Заспівай мені пісню, козаче», в якому вміщені також світлини земляків з Ярмолинеччини і водночас приурочено їм вірші. Жінка-матір, жінка-кохана, жінка-дочка на особливій видноті у його творчості.

Не виповнилось їй року Миколі Ковалю, як страшне лихоліття насунулось на рідну землю. Ледь пам'ятає війну. Та віддати шану їй повагу тим, хто у двобої з фашизмом відстоював незалежність Вітчизни – його святий обов'язок. Тому їй вийшла з-під пера книжка «Ідуть ветерани»:

Був ворог жорстокий...	Та пам'ять не має
Був ризик високий:	Ні часу, ні строків
Триміли гармати...	І ми пам'ятаєм
Скрипіла броня...	Той подвиг щодня.

Покоління автора випало тривожне дитинство, полум'яна нелегка юність і необнадійлива старість. І своєрідним продовженням попереднього видання стала збірка «Всі ми - діти війни». Більшість поетичних творів у ній адресується боднарівчанам. Як от:

Не було хліба -	Трав на балалайці -
Ні окрайця,	Трав так, що
Ні солі й мила	В танець
Не було...	Йшло село
А Франик	

Буквально з інтервалом менше року побачили світ одразу два нових видання «Цвітуть Петрові батого» та «Іванів день», приурочені

директору Хмельницького вищого професійного училища №4 Петру Пихонюку та керівнику відомої агрофірми „Проскурів” Івану Рудіку.

Колишній житель Боднарівки зарекомендував себе здібним майстром прози. Читаєш його збірки оповідань для дітей «Понька» та «Голубка» і усвідомлюєш: мініатюрні, щедрі оповідки – одкровення автора про домашніх тварин, спомини про голодний 1947-й. Вони спрямовані на виховання добрих рис у малечі.

У свій час стояв біля джерел створення Хмельницької міської літературної спілки «Поділля». Привалий період був її головою. А нині, хоч і проживає в обласному центрі, та постійно працює на засіданнях творчого клубу «Автограф», що діє при районній бібліотеці для дорослих. Порадить, а коли й допоможе початкуючим поетам. Словом, рясно творить на літературній ниві в ім'я добра. Пож з роси і води Вам, побратиме по перу.

Б. Фурман

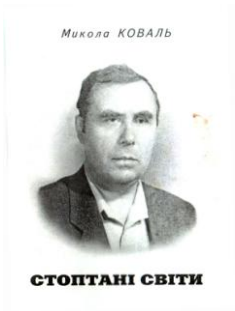
Окремі видання творів Миколи Коваля

Коваль М. Слиток слезы: стихи. — Хмельницкий, 1990. — 222 с.
Собрание стихов о любви и природе.

Коваль М. От сердца земли: стихи. — Хмельницкий, 1990. — 74 с.
Вірші про довгі і нелегкі життєві дороги.

Коваль М. Стоптані світи: поезії. — Хмельницкий, 2002. — 128 с.
Вірші присвячені друзям та землякам.

Коваль М. Стерня: лірика. — Хмельницький, 2002. — 136 с.
Збірка віршів присвячених своїм землякам.

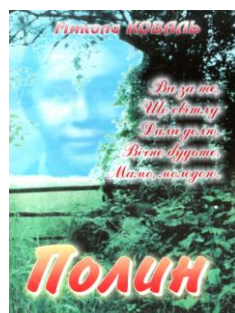
Коваль М. Голубка: оповідання. – Хмельницький, 2002. – 24 с.

Розповіді про нелегкі випробування, що випали на долю дітей у повоєнний час.

Коваль М. Прийшла кохана: лірика. – Хмельницький, 2002. – 99 с.

Об'ємна поетична галерея поетичних образів. У поетичній формі вона відбиває персональне бачення поетом своїх сучасниць. Книга присвячена світлій пам'яті Валентини – дружини поета.

Коваль М. Полин: поезії. – Хмельницький, 2004. – 224 с.

Полин-зілля – це образно-поетичний символ Миколи Ковалю. Його полинова гіркота йде від сприйняття оточуючої дійсності.

Коваль М. Ідуть ветерани: Поезії. – Хмельницький, 2005. – 57 с.

Збірка присвячена 60-ій річниці великої Перемоги. Герої віршів – реальні, живі і загиблі, і безвісти зниклі.

Коваль М. Цвітуть Петрові Батоги. – Хмельницький, 2005. – 95 с.

Присвячується Петру Васильовичу Тихонюку – директору Хмельницького ВПУ №4, до 35-річчя роботи на освітянській ниві.

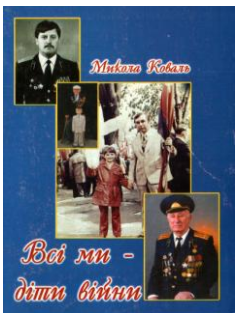
Коваль М. Понька: оповідання. — Хмельницький, 2006. — 19 с.

Захоплюючі оповідання для дітей про життя тварин.

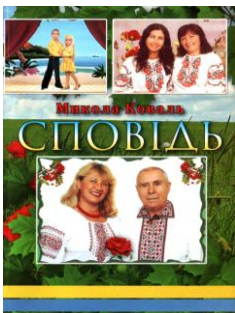
Коваль М. Іванів день. — Хмельницький, 2006.— 56 с.

Збірка присвячується трудовим будням директора ВАТ «Проскурів» Івану Леонтійовичу Рудику.

Коваль М. Всі ми — діти війни: вірші. — Хмельницький, 2007. — 192 с.

Збірка віршів про друзів та ветеранів війни.

Коваль М. Сповідь: вірші. — Хмельницький, 2010. — 184 с.

В своїй поезії автор оспівує красу рідного краю, з вдячністю згадує своїх друзів, рідних, побратимів.

Із творів Миколи Коваля

Коса

(оповідання)

Коса у Івана була стара, але, на заздрість односельців, гостра, із зелінгенівської – німецької – сталі. Кожен дав би дві нових за цей, здавалося б, обрубок. Хто брав косу в руки й проходив покіс – кожен хвалив:

- Сама косить!

Любив похвалитися нею і сам Іван. А от як вона йому дісталась – мовчав. Неприємно було ворушити минуле. Але коли брав косу в руки, і вона з шурхотом чисто збривала пашнину, то ненавмисне згадував далекий тридцять третій голодний рік...

Марія стояла на порозі ледь жива. Недавно поховавши чоловіка, опухла від голоду, вона думала в ці хвилини не про себе... Днів зо два тому троє маленьких дітей ще сяк-так ходили за нею, тримаючись хто за спідницю, хто за руку. Сьогодні їх не було поруч. Зовсім безсилі, вони лежали, як зів'ялі пуп'янки, притиснувшись одне до одного, і жалісно дивилися в очі матері...

Обнишпорила всі закутки, та нічого не знайшла. Марія вирішила піти до Івана. Знала – має запас хліба, та дуже скупий. І все-таки пішла...

Вона стояла і плакала, не в змозі вимовити ні слова... Іван помітив її давно, але довідатися, за чим прийшла, не поспішав. Знав – голод привів. Знав і про німецьку косу, яка досталась Марії у спадщину від діда, що воював ще в першу світову. Тоді-то і виміняв на трофеї...

- Поможу тобі, Маріє, - повагавшись, скупю процідив Іван, — тільки не за так. Принеси косу...

Де й знайшлися в неї сили?.. Невдовзі уже стояла на тому ж місці з косою в руках... З радістю поглянувши на косу, Іван неквапно насипав миску кукурудзяної муки,

відрізав з долоню сала і також знічев'я простягнув Марії. Примовив, що іншим часом за цей шмат заліза і того б не дав.

Марія вже не чула його. Кукурудзяна мука сяяла в руках, в ній іскрилося життя.

...Добра коса в Івана. Але кожен раз, як тільки бере її в руки, і вона з шурхотом начисто збриває пашнину, йому здається, що очима падаючих під косою незабудок з докором дивляться на нього діти Марії, що так рано покинули життя...

Лебедина вірність

(оповідання)

Базар був у розпалі, коли в натовпі почувся жіночий писклявий голос. Бабуся літ вісімдесяти п'яти кликала:

- Ва-си-лю-ю! Ва-си-лю-ю! Ва-си-лю-ю!

Вона метушилася, як квочка, кидалася збоку в бік і знову кликала:

- Васю, Васю... А згорів би ти, де ти пропав?..

Дехто сміявся над примовляннями бабусі. А ті, хто мав клопоти з дітьми, затурбувалися разом з нею.

Тривожний голос бабусі не залишив байдужим й Іванка. Бажаючи допомогти старенькій жінці, яка чимось була схожа на його бабусю, він проворно шмигав поміж перехожими, та не побачивши нічого підозрілого, знов протиснувся туди де старенька продовжувала кликати Василя.

І коли вона, який вже раз, викрикнула своє «Ва-а-сю!», хтось заспокійливо сказав:

- Та ось він, ваш Василь.

Старий, як пеньочок, сивий як лунь, з мішком на плечах Василь крізь натовп пробирався до своєї подруги життя.

Зраділа старенька відвела його вбік, поправила на ньому зношену, як і він сам, одежину, і вони поволі, як два верблюди, понесли свою нелегку ношу. Старі, ветхі, незграбні, з далекого минулого, крізь негоди і біди вони донесли свою гірку любов і лебедину вірність до ринкової площі на заздрість і на втіху людям.

Із збірки «Стерня»

Усе моє

Мені Господь
Дав
Ці страждання.
Оці сади,
Оці поля.
Оцю важку
Дорогу дальню...

Моє усе:
Оця земля.
І цей бузок,
І хата древня,
До річки
Стежка через сад...
Мої навіки,
Милі, кривні
І вірні друзі,
Й небеса...

Мені Господь
Дав ці страждання,
Щоб милуватися
Усім.
Любов – то мила
Рана давня.
А ліки полум'я
В росі.

Україні

Я прийшов –
Щоб співати.
Я прийшов –
Щоб любити.
Я прийшов –
Щоб страждати.
Й твоїм іменем
Жити.

1947^й

Я ішов полями
Навмання –
Жались в краплі
і темніли роси.
І жахались
небо і стерня,
Що колола
Ніжки мої
Босі...
Я ішов голодний
Як той пес –
Треба було
Вижити
В тім пекла...
Іншим –
Не під силу
Був мій хрест...
І вони, як ті
Волошки,
Меркли...

Мрія

Впали з туману
Роси на квіти.
Зорі зімліли
В криничній
Воді
Край мій
Гарячим серцем
Зігрітий.
В злагоді вічній
Батьківський дім.
Пісня з'єднала
Землю і небо.
Як янголята
У небі стрижі.
Радості більшої
Серцю не треба.
Щастю людському
Немає межі.

Із збірки «Стоптані світи»

Ярмолинцям

Щиро радий я
Коленій хвилині,
З усіма
Відчуваю злиття,
Як приїду сюди,
В Ярмолинці —
Тиху гавань
Мойого життя.

Тут коханій
Читав наодинці
Я нехитрі
Юнацькі вірші..
Ярмолинці мої, Ярмолинці —
Світла заводь
Моєї душі.

Тут і небо
Світлішим здається,
І вагоміші
Слово і колос.
Ярмолинці мої,
Ярмолинці —
України коханої
Голос.
Тут зростав
З васильками
В пшениці.
З вами душу
Колов
До стерні.

Яснозорі мої
Ярмолинці
Світлочолії
Браття мої.

Чужий біль

Знов з посивілої тополі
Злітає листячко сумне,
І розумієш мимоволі,
Що все пройде, стече, мине.

І не без жаху, не без жалю
Тоді під серцем щось кольне.
Пожухле листя проводжаю —
І огортає сум мене.

А в небі хмурому поволі
Сирітка-пташка пролетить...
Якщо не чуть чужого болю,
Тоді навіщо в світі жить?

Рукописний примірник пісні про коровай

Ода короваю

I

Родину маю.
Тісно співаю -
Життя нечислю
Без короваю.

Тихену сівот
Колос плекаю.
Хай буде гість
Із короваєм.

Коли в комору
Зерно збираю,
То чую запах
Від короваю.

Дитя родилось -
В небі вітаю -
Стіл короваєм
Свій прикрашаю.

А на весілля
Гостей скликаю -
Дне весілля
Без короваю?

Одна хлібина
Всіх об'єднає -
Вся сузь родина
У короваї.

З днем довголіт
Батька вітаю -
Підносить поти
Всім короваї.

Бо всі секрети
Випічки знає -
Всё смак,
В підошві
У короваї.

Линіє вдикніте -
Не треба раю -
Всі землі барви
У короваї.

То ж присувайте
Ближче до себе -
У вому запах
Синього неба.

В нім сили наші,
Завзяті хвацьке
І отекамі,
І "Шлях гурмацький".

І наша доля
Лиска, едемка,
І матір Бонна,
І Україна.

Без оденими
Леонка промиди,
А хліб насущний
Вігню любити.

Селянські руки
Цого плекали
В нього.
Всю мудрість
Віків вкладали.

З думого зерна
Народ плекає
Сідайте, гості,
До короваю.

Наш хліб всевишній
Із нім немає
Сидіть, гості,
До короваю.

Будь з коровами -
Велике щастя
Приймайте, друзі,
Св'яте пригастя.

Не відрекайтесь
Христини модної
У корові
Душа востодня.

У коровах
Є батьківщина
Земля батьківська
То Україна.

Тристіє

Св'ятицю маю,
Рід великого,
Тригі лемоса
До короваю
Ще й Українську
Лісно співаю.

М. Коляб

У Господі
Теребуваю
І сили в мені
Через край,
Коли у пегі
Визрівав
Великий,
Як світ,
Коровай.

В нім густа
Кривизна
Водича
І запах п'яний
Зобрець.
В нім
Зоряне небо
І скриється.
В нім шана
Матусі
І Отцю.

Беру,
Як дитину,
На руки -
До Бога
Несу
На рушник.
В нім
Серце людське
Мунко стиска.
У ньому
Всі барви
Весни.

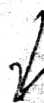
У ньому
Врожайність
Камени
В нім
Мудрість

У дім полону.
Бого сотворила
Модина -
Твориш бо,
Господь надихнув.

Тарилу
Не просто хлібину -
У ньому -
Звеличений стел,
У ньому -
Міжові хвилини
Тнаємні,
Як дійство святе,

Бо він
Голові того розу.
У ньому
І зерна
І слова,
Вкраїни коханої
Врожду
Звеличує
Світ-коровай.

Святої млі,
Незнаю
Вона у мені -
Над усе,
Коли сонцели
Коровай
Матуся
До Бога
Несе.

Див на зв.

Богатшого стону
не буде,
Хот зорі
ми з неба
знаєш:
допоки живі
В світі люди -
Всвому знов
Коровай

Тішеним іще
дозріває,
Вступає у стов
Зонету,
А я вже живу
Коровайом,
Молодь
На хлібину стиду,

І ото
На розини
хвитає,
І з ними
Із біди виростає,
Сопідного хліба
не знає.
Він в мене
В душі
І в устах.

В нім істини
мова проста.
І сіль що
В жменю
На толі
І піччю
Звідсіля
Вироста
Бо сила
В зернятці
Малій.

Микола Коваль

допоки і не
Коровай
і росе в садех
світаних
Звеничур
Кісно-слова,
не варудав
Наріг під корінь

Публікації творів М. Коваля **в збірниках**

1. *Всі ми – діти війни.* – Хмельницький, 2007. – 192 с.
2. *Голубка.* – Хмельницький: Евріка, 2002. – 24 с.
3. *Іванів день. Вірші.* – Хмельницький: Видавництво Сергія Пантюка, 2006. – 56 с.
4. *Ідуть ветерани.* – Хмельницький: 2005. – 57 с.
5. *Микола Коваль // Сто поезій, ста поетів: Хмельницька антологія.* – Хмельницький, 1992. – С. 74.
6. *От серця землі: Стихи.* – Хмельницький: 1990. - 84 с.
7. *Полин.* – Хмельницький: 2004. – 224 с.
8. *Понька: Оповідання для дітей.* – Хмельницький: Евріка, 2002. – 19 с.
9. *Прийшла кохана: Лірика.* – Хмельницький: Евріка, 2000. – 68 с.
10. *Розкажу тобі все; Старий ворон та інші [Вірші] // Голоса с Южного Буга: стихи поэтов города-побратима Хмельницкий (пер. на русский Н. Иванова).* – Иваново, 2006. – С. 20-24.
11. *Слиток слезы: Стихи.* – Хмельницький: 1990. - 222 с.
12. *Сповідь.* – Хмельницький, 2010. – 184 с.
13. *Стерня.* – Хмельницький: 2002. – 136 с.
14. *Стоптані світи.* – Хмельницький: 2002. - 128 с.
15. *Цвітуть Петрові батogi.* – Хмельницький: Евріка, 2005. – 95 с.
16. *«Чорнобривці кучеряві», «Ніби хтось одірвав...» // Ярмолинецькі самоцвіти.* – Ярмолинці, 2001.

В періодичних виданнях

1. *Дерева пам'яті людської: рецензія* // Вперед. – 2007. – 9 лютого.
2. *Добра Вам люди! Побажання поета Миколи Ковалю* // Вперед. – 2004. – 1 січня.
3. *Перший засіб удався: рецензія* // Вперед. – 2006. – 26 травня.
4. *Святе (вірші)* // Вперед. – 1992. – 11 квітня.
5. *«Стою – де мав загинути...»* // Вперед. – 2006. – 17 листопада.
6. *Україні: вірш* // Вперед, 2010. – 27 серпня.
7. *Яснозорі Ярмолинці* // Вперед. – 2000. – 25 листопада.

Література про творчість М. Ковалю

1. *Гуменюк А. Ювілей у колі земляків* // Вперед. – 2005. – 7 жовтня.
2. *Касакович В. Слід лишає на землі* // Вперед. – 2004. – 31 січня.
3. *Марценюк В. Діти війни – герої Миколи Ковалю* // Под. вісті. – 2007. – 14 серпня.
4. *Микола Коваль: поет* // Хмельниччина в іменах: прозаїки, поети, журналісти. – Хмельницький, 2006. – С. 64.
5. *Франчук А. Крила на все небо* // Подільський телеграф. – 2002. – 12 вересня.
6. *Фурман Б. Багаті строфи патріотикою* // Вперед. – 2005. – 4 листопада.
7. *Фурман Б. Говорить дитинство* // Вперед. – 2003. – 8 лютого.
8. *Фурман Б. Зацвіли «Петрові батogi»* // Вперед. – 2006. – 15 вересня.

9. *Фурман Б. Землякам – поетичні рядки* // Вперед. – 2008. – 25 липня.
10. *Фурман Б. Крізь стерньові дороги* // Вперед. – 2003. – 30 серпня.
11. *Фурман Б. Солодке слово „Полину”* // Вперед. – 2004. – 9 листопада.
12. *Фурман Б. Співець рідного краю* // Вперед. – 2010. – 10 вересня.
13. *Фурман Б. Цілулки любові* // Вперед. – 2002. – 9 листопада.
14. *Хрещата дорога Миколи Ковалю до храму поезії* // Кульбовський М. З Подільського кореня. – Хмельницький, 2004. - С. 19.
15. *65 років поету-земляку Ковалю Миколі Івановичу: буклет* // ЦРБ. – 2005.